

Pomhaj Bóh

Časopis ewangelskich Serbow

Budyšin, oktober 1987

10. čisło · ISSN 0032-4132 · Lětnik 37

Knježe, kak su twoje skutki tak wulke, a kak je jich tak wjele! Ty sy je wšitke mudrje zřadowaŕ, a zemja je poľna twojeho bohatstwa! Ps. 104.24

Kak je w Božej stwórbje wšitko mudrje zřadowane! Runje zakončimy žně w swojej zahrodže – kajke su to bohatstwa. Přeryjemy pódu – kelko je w njej žiwjenja: wačkow a bručkow, rostlinkow a symješkow. Štož by měł mikroskop, by widzał w jednym hruzliku pjeršće miliony małych zwěrjatkow, bakterije, kiž su tak małe, zo so jich tysacy na jednym kónčku jehlički wusydnú. Kóždy stworjenje je trěbne, jedne pomha druhemu. Haj, zemja je poľna Božeho bohatstwa.

Tajke spodźiwanje nad Božej stwórbu je pak nam džensa chětro cuze. Cyłe naše ratarstwo je so přeměniło do techniskeho procesa, w kotrymž dže wo „produkciju“ rostlinow a mjasa. Štož w produkčiji myli, kaž škódniki a njerodž, so zajědojći. Nad wysokimi wunoškami so ničto njespodźiwa, dokoľž su zaplanowane hižo wot spočatka lěta. Tola widźimy džensa bóle hač hdy, kak stwórbja čerpi, kak so jeje bohatstwo pominja přez to, zo rostliny a zwěrjata so wutupja, a my wšitcy přez to wochudnjemy. Spóznajemy bóle a bóle, zo **naše** skutki njejsu přejara mudre a wulke.

Kajki pak mamy kročić puć, zo bychmy wušli z našeje situacije? Mamy so wotwobročić wot wědomosće a techniki, so nawróćić k dobrym wašnjam přjedownikow, k přirodže? Najskerje sej někotryžkuli myslu, zo stej runje wědomosć a technika wina, zo so wěra do Boha a spodźiwanje na jeho skutkach zhubi, zo je dóšlo k zanjerodźenju stwórbje, štož džensa tak bolostnje začuwamy. Wěro je, zo wědomosć wšitko přirodnje wjasni, zo spóznaje jenož zakonje materije, po kotrychž so wšitko wuwija. Wědomosć njemóže Boha dopokazać – ale runje tak mało móže dopokazać, zo Boha njeje. A tak njeje wědomosć wina na zanjerodźenju stwórbje, ale naša egoistiska poľwědomosć, kotraž hlada jenož za najwjetšim dobytkom z přirody. Abo lěpje prajene, hrěšny čłowjek ma winu, my, kiž so prócujemy wo wyši žiwjenski standard za nas, kiž Boha nad sobu a nad cyłym swětom njeznajemy. Prawa wědomosć njeje ničo drugeho hač slědjenje za Božim porjadom we stwórbje. Tuž so njebojmy wědomosće, ale wjeselmy so přez kóžde jeje wuslědjenje a nałožymy je ze zamoľwitosću napřečo Bohu a jeho stwórbje. Snadž zo poněčim nawuknjemy, naše džěło w stwórbje po Božim, přikładže zřadowač mudřišo a porjedzić wšě te škody, kiž smy hižo nadžěłali. Snadž zo zaso nawuknjemy so spodźiwač: Knježe, kak su twoje skutki tak wulke! Jan Malink

Předsyda cyrkwinskeho dnja, farar Malink, powita přítomnych Foto: Luxec

Smy po puću domoj ze sobotnišeje zhromadźizny cyrkwinskeho dnja, my štyrjo Delnjoserbja. Dyrbimy chwatać, naš puć je hišće daleki. Rěčimy hišće wo žiwej diskusiji po přednošku dr. Faski. „Njeje to tež znamjo za wuběrnú kwalitu přednoška?“ měnju ja. Moje džěći dadža mi prawje, ale – kaž nje dyrbjało to pola młodžiny hinak być – widža tu wěc tež z drugeho aspekta. Wone su wćipne, hač wurośće tónkróć z teje diskusije nowe myslenje, kotrež da so do skutka stajić.

Pohladajmy na situaciju w Delnej Łužicy! Ja předuju w Drjenowje Delnjoserbam w maćernej rěči, ale wosadni mje njerozumja, dokoľž je jim stolětna Boža služba w němskej rěči wotcuzbniła bibliske słowo w serbskej rěči. Kajka to tragedija! Štož pak w hródzi a na polu jeno serbsce rěči, by tež Bože słowo

w maćernej rěči lěpje rozumił, hdy by na přikład serbski rozhlós Delnjoserbam kóždu njedzelu tři mjeńšiny bibliskeho rozpominanja wobradził. Čehodla nje dyrbjało to móžne być? Na serbskeho fararja budžeja Drjenowjenjo podarmo čakać. Kak wjele časa je Aktualna kamera wěnowała njedawno ewangelskej

**Wutrobnje preprošeni su Dřeždžanscy Serbja na
Wosadne popołdno**

sobotu, dnja 17. oktobra 1987 w 14.00 hodž.

Zetkamy so we wosadnym domje cyrkwe Swjateho ducha w
Dřeždžanach-Blasewitz, Sebastiana Bachowa 13

cyrkwi a jeje problemam za čas Berlin-skeho zjězda w němskej řeči!

We wokomiku leži Mały Wjelkow hižo za nami. Nadobo wotboči Janko, naš šofer, naprawo: směr Radwor. Prašam so jeho: „Što da chceš w Radworju? Radšo nětko nanajspěšnišo domoj!“ Janko ničo njepiknje, ale pokazuje jenož na rjane kwětki, kotraž leža zady w awće. Ja hišće ničo njerozumju. Komu chce te kwětki dać? „Budžeš wi-džeć“, wotmołwi wón měrnje. Hišće ně-kotre mjeńšiny, a my štyrjo stejimy na Radworskim kěrchowje před rowom kn. fararja J. Nowaka. Położimy kwětki na row, styknjemy ruce a pomodlimy so krótko.

Nětko hakle sym situaciju wopřimnył. Kak husto su woni w prózdninach w pjećdesatych a šěsćdesatych lětach na hospodliwej Radworskej farje přeby-wali: raz Milan, raz Wanda, raz Janko,

raz Mato. Kak derje je ćeta Hana jich zastarała, je wona kóždeho z nich lubo měła. Radworćenjo wěsće hišće džens spominaja na mlodych hosći z Delnjeje Lužicy.

Ekumeniske myslenje njebě so tón čas hišće w Serbach zrodziło; tola Radwor-ski duchowny staji serbsku ekumenu njesebične do praksy. Chcych jemu po-byt našich džěci na jeho farje zaplaćić — dostach pak kóžde lěto samsnu wot-mołwu: „Wostaj to! Bóh Knjez sam mi tajku lubosć zaruna. Wot tebjje njemožu ničo přiwzać.“

Luby bratře Józefo Nowako! Smy poz-dže přijěli, tebi so džakować — ale smy skónčnje tu. Njejsmy na twoje dobroty zabyli. Zo su naše džěci — wšojedne, hdžež je jich žiwjenje rozbrojiło — za-horić Serbja, je tež twoja zaslůžba. Měj za to džak hać do wěčnosće!

H. N.

Za naše džěci

Stary Wróbl

Jeniče Tereza praješe „Pomhaj Bóh“, hdyž džěše stary Wróbl ze swojim psom nimo. Wšitko na nim bě stare, wón sam, jeho drasta, jeho črije, a samo jeho psyk bě stary. Ze spodziwanjom pohladny stary muž na džěci, praješe „Wjersš pomazy“ a čerchaše dale.

„Što, toho ty strowiš?“ wołaše Frank. „Toho staroh dundaka? Toho tola nich-tó njestrowi.“

Tereza so začerwjeni a ničo njewot-mołwi.

Za to poča hnydom Monika powědać: „Toho njesměš wjace strowić, Tereza. Stary Wróbl je cyle zły čłowjek. Wěš ty, što je mi naš nan powědał? Stary Wróbl je přeco jenož na swoju žonu a na swoje džěci zachadzał. Rjejił je na nich a bił swoju žonu samo je, předstaj sej to. Wšitcy dyrbjachu jenož džělać a džělać a kupić sej ženje ničo njesmě-džachu. Hdyž běše jeho žena chora, je wón ju z loža do hródze njesl, zo dyr-bješe tam kruwy dejić. Nětk so nje-trjeba džiwjeć, zo ničo wo njeho nje-rodzi.“

„Trjebaš sej toho staroh jenož wob-hladać, tak wěš, što to do čłowjeka je“, praji Frank. „W tajkich starych dra-stach kaž tón chodzi! Njetruha so wón najskerje ženje, a hać so wón docyła myje, to so jara praša. A jeho psyk je tež hotowy lumpak, tón ma zawěsće wši. Při tym je stary Wróbl bohatty kaž ničo druhi we wsy. W starych nohaj-cach swoje pjenjezy chowa a wječor po-tom sedzi a je liči. Při tym tak čini, kaž njeby sej ani krjeńčki chłěba kupić móhl.“

Tereza mjelčo při sebi wobzamkny, zo bě to džensa posledni króc, zo je stareho Wróbla strowiła.

Wustojny řečník, swěrný dušepastyr

Džewjeć džěci měješe Nosaćiski farar a kěrlušer Michał Domaška ze swojey mandželskej Hanu rodž. Wjelic ze Šekec. Po dwěmaj holcomaj slědowaše jako třeće džěčo hólce Franc Moric, kotryž so narodzi dnja 24. septembra 1862. Na njeho chcemy tule k jeho 125. posmjert-nym narodninam spominać.

Swoje džěčatstwo je Moric w luboznej domjacej krajiny přežiwił. Po konfir-maciji dachu jeho na Lubijski seminar,

Wječor Tereza wowce powědaše, štož běštaj Monika a Frank wo starym Wróblu powědałoj. Potom so wopraša: „Je to woprawdže wěro?“

Mjelčo, bóle k sebi hać k Terezy pra-ješe wowka: „Móžno. Štó drje z nas člo-wjekow bjez winy wostanje?“

Potom, žiwioš, wowka doda: „Tež ja móžu ći něšto wo starym Wróblu powě-dać, něšto, štož jemu čas žiwjenja nje-zabudu. Poskaj!“

Běše to před wjele lětami. Džěd a ja, mój běchmój na polu a zběrachmój běrný. Mějachmój małego Jurja sobu, tři lěta wón bě. Pódlá nas mějachu Wróblec polo a samsny džen tam tež w běrnach běchu. Mjeztym zo džěd a ja džělachmój, lažeše naš Jurk po polu a hrajkaje sej z běrnami. Wokoło připoł-dnja slyšach nadobo Wróbla wołać: „Tón hólce! Naš hólce ležeše pod wozom a bě sej tam wusnył. Kón pak pomału doprědka stupaše, slipotaje za ležo wo-statymi běrnami. Džěd a ja, mój stejach-mój kaž sprostnjenaj: jenož hišće kóněk a koleso woza přejědže našeho hólca! Tu přiskoči něchtó z pódlanskeho pola. Wróbl stornhy konja wróco, a koleso woza wosta krótko před Jurkom stejó.

A wěš ty, što je tón mały hólce był? Twój nan to bě. Hdyž stary Wróbl tehdy njeby był, njeby tu twój nan wjace był, a njebychmy tež žanu Terezu měli.“

Přichodny džen powědaše Tereza Frankej a Monice, što bě jej wowka wo starym Wróblu powědała. Wot tutoho dnja sem, hdyž zetkachu stareho Wróbla, strowjachu jeho wšitcy třó. A přeco jim bě, kaž by stary muž w star-rych drastach za to džakowny był, kaž by so rozjasniło wobličo stareho Wróbla.

T. M.

zo by so na wučerstwo přihotował. Za čas tutoho studija nadpadže młodźenca strašna chorosć; wón blědnješe a slab-nješe, zo so nan a swójbni móhłrjec jeho nabojachu a zo lékarjo ani škrički na-džije njemějachu. Něhdže lěto chorosć traješe, potom pak so poča njenadžicy polěpsować, a bórže bě Moric zaso při strowych mocach.

Po skónčenju wučerskeho studija lěta 1883 nastupi Moric Domaška městno do-mjaceho wučerja na knježim dworje we Wujerju. Byrnjež so tam derje měł, roz-sudzi so, znowa započec studować, a to

Spěwać džěcom kolebawki

Přeco, hdyž wopytašej mje mojeje džěsi Franciska a Sebastian we Zlyči-nje, dyrbjach wjele prócy nałożowac, jeju wječor změrowac, zo byštej wusny-łoj. Napinanje w šuli, hara wulkoměsta a nowe dožiwjenja na mojim dworje su džěsi tak rozbudžili, zo so njemožestej změrowac. Přidam, zo sym tež druhdy na njeju swarił, hdyž wokoło jednacich hišće njespašestej. To pak mje plačeše tójšto přewinjenja, dokelž mam jeju woprawdže lubo, a dny pola mje su pře-co přespěšnje nimo a maju tola harmo-niske być. Tajki rjany džen so tola nje-smě ze swarjenjom skónčić. Tuž so do-pomnich na stare wašnje, džěcom do spara spěwać kolebawki. Najprjedy slo-waksku „Dobru noc, ma mila“, potom hišće jednu, kiž sym za Francisku jónu napisał a kiž ma pječ štučkow. Wu-spěch běše překwapjacy. W spanskej knježeše po spěwanju zloty měr. Počas u wuwi so tajki prawy wječorny ritual, kiž so započea ze slowakskim spěwom a skónči so ze serbskim přecom: „Dobru noc, moja luba Franciska, dobrou noc, mój luby Sebastian.“ Najprjedy wotmoł-wi Franciska na to: „Dobru noc, moja luba papa.“ Ale spěšnje je nawukla, to prawje prajić.

Tak stej džěsi kóždy wječor pola mje we Zlyčinje ze serbskim spěwom a slo-wom měrnje wusnyłoj a derje wočer-stwjenej so wróciłoj do Lipska, štož mi jeju mać w džaknym lišće wobkrući. Mje pak tutón mój wuspěch pohnuwa, serbskim mačerjam, nanam, wowkam, džědam, ćetam, wujam a kmótram, da-lokož to hišće nječinja, doporučić, džě-com spěwać do spara kolebawki. To skrući woprawdže dušinu stabilitu džě-sća, kiž so potom nječuje wotsunjene. A jedyn nic njewažny pódlanski zjaw: Spěwar sam so ze spěwanjom při džě-čacym ložku změruje a so wočerstwi wot wšedneho stresu. Tójšto so jemu po-tom w zbywacych wječornych hodži-nach lépe poradzi. A nimo toho je spě-wanje kolebawkow stara kultura.

Jan P. Nagel

Student — Sorabičan

na bohosłowstwo. K tomu dyrbješe naj-prjedy maturu nachwatać, štož so jemu jutry 1888 w Lipsku poradzi. Nětko bu Moric student teologije a Sorabičan, sobustaw Lužiskeho předarškeho towar-stwa. W nazymskich prózdninach wo-pytowaše štyri króc Imišowy předarški seminar w Hodžiju.

Po skončenym studiju posláchu jeho léta 1892 za diakona do Kettlic. Tam bu jara spěšnje na ewangelskeho duchowneho wuswjećeny a potom za kaplana wuzwoleny. Léta 1889 powoľachu jeho, tohorunja za kaplana, do Hodžija, a léta 1902 wuzwolicu jeho za fararja do Budestec. Tu je potom cyľe žiwjenje skutkowaľ, to rěka 26 lět, a tu je tež zemřel.

Dnja 3. decembra 1902 bě swjatočne witanje a přijecé noweho fararja Domaški do Budestec, a to z wulkim oficielnym programom. Wšelake towarstwa — džewjeć z kapaľami! — a wšelake hamtske wosobiny wočakowachu jeho při wosadne j mjezy njedaloko Bělšec. Tam jeho farar Pawoľ Rjeda-Budyski wutrobnje powita, na čož Domaška ze zahorjenymi słowami wotmoľwi. Potom so mócný swjędzěnski čah do cyrkwineje wsy hibaše. Při farskim domje měješe pomocny duchowny, Delnjoserb Wylem Nowy, narěč. Na to slědowachu dalši rěčnicy.

Tak bu Moric Domaška přiwitany do teje wosady, w kotrejž běchu hač do léta 1740 jenož serbske kemše džerželi, doklel njebě tu němskich wosadnych scyľa bylo.

Moric Domaška so w adwentskim času léta 1907 slubi z němskej wučerku Marju Wasumec a bu z njej dnja 2. měrca 1908 w Drježdžanskej cyrkwi Swjateje trojicy (Trinitatiskirche) zwěrowany. Wasumec bě jako domjaca wučerka wěsty čas w Darinje pola Hodžija byla. Z lubosće k mandželskemu da so wona hnydom do serbsčiny a nawukny ju tak spěšnje a derje, zo móžeše ze swojej léta 1909 narodženej džowku Hanku zwopředka jenož serbsce rěčec a je to tež činiľa. Hanku woľaštaj wobaj mandželskaj rady z něžnym přimjenom „Kurjatko“. Hač do natwara swójskeho domu léta 1929 bydlachu čí třo přeco w farskim domje při cyrkwi.

Moric Domaška bě kaž stworjeny za powoľanje duchowneho. Jeho dobroćiwa a miľa powaha bě po cyľej wosadze znata, a tež Němcy wobkručachu, zo lubosć jemu z wočow swěći. W časopisu „Sächsisches Kirchenblatt“ z léta 1931 so zjawnje wupraja, zo je Domaška jako předar runje tak kaž jako dušepastyr „wysoko wobdarjeny“ a swoje duchowne dary swěru naložuje a zasadžuje, zo je mišterski rěčnik, kotryž zakonje zrěčnosće znaje a je wědomje abo instinktiwnje prawje naložuje. Domaškowa rěč bě hľadka, konkretna a plastiska, jeho hłos bě zynčacy, a jeho gesty běchu přisprawne.

Jako wosadny farar staraše so wo kóždeho, nic jeno ze słowami, ale tež ze skutkom. Wot ranja hač do wječora by druhdy po domach chodźiľ a wopytaľ chorych, wosamočenyh a žarowacyh a tež zabludžene wowcy. Najčeše chwile jeho zastojnstwa pak přinjese jemu 1. swětowa wójna, přetož to dyrbjese na 150 listow zrudoby do domow nosyć. Surowy wjeršk tutoho džěľa přinđže, hdyž měješe swojemu kantorej Smole wozjewić, zo je jeho syn padnyľ, a hižo najaztra dyrbjese znowa k njemu hič z powěsću, zo je tež jeho druhy syn padnyľ.

Při choroľožach je farar Domaška druhdy hač do nocy sedžaľ. Njeje so bojaľ, wopytać tež ludźi z natyikliwymi chorosćemi. Po přeněj wójnje běchu wšelake epidemije rozšěrjene, kotrež sej tójšto smjertnych woporow žadachu, na přikład běľa a čerwjena běžeńca (němsce Ruhr) abo zahorjenje płucow a gripa. Domaška bě při tajkich wopytach

Swójba fararja

keďzblivy, ale wottrašic so njeje daľ. Lubosć k blišemu bě přeco sylniša hač strach wo sebe samoho.

Dljeje hač 25 lět je tež Drježdžanskich Serbow na starosći měľ. Tući mějachu štwórcłětnje serbske kemše w Křižnej cyrkwi, a Domaška je tam zwjetša sam předowaľ. Hdys a hdys jeho při tym jeho džowka Hanka přewodžeše. Wona powěda, zo běchu tute Bože služby přeco derje wopytane. Kemšerjo běchu kaž wulka swójba, woni rady po kemšach w někajkim hosćencu hišće doľho hromadže sedžachu a bjesadowachu. Zahorjeni poskachu na wšě powěsće z Łužicy. Domaška bě čestny sobustaw tamnišeho towarstwa Čornobóh.

Za Drježdžansku Křižnu cyrkej pytachu léta 1917 noweho duchowneho. Na tajke nahladne a widžane zastojnstwo přizjewi so jara wjele zajimcow. Kompetentni ludžo pak jo poskičachu Moricej Domaške, ale tomu so njechaše. Bjez kónca jemu pisachu a přirěčowachu, zo by městno přijal. Předewšěm chcyše Drježdžanski superintendent Kóltzsch partout Domašku měć. Ale ani jemu k woli Domaška swoje stejnišćo njezměni a jemu wotpraji, wón chcyše — tohorunja partout — wosrjedz swoich Serbow wostać.

W dwacetyh lětach bu cyrkwina organizacija w Hornjej Łužicy přerjadowana. Při tym postaji Krajne konsistorstwo, zo změje Budyski cyrkwiny wobwod wotnětka jednoho němskeho superintendenta z jednym serbskim zastupnikom, a tutón zastupnik změje titľ „wyši farar“. Za přenjeho serbskeho wyšeho fararja bu Moric Domaška powoľany. Jako tajki bě z dobom synodal a nawoda serbskeho homiletiskeho seminara. Dale wuzwolicu zastojnicy bratřa jeho za předsydu hłowneje předarskeje konferency. Poněčim zastupi hišće do předsydstwow abo wuběrkow wšelakich skutkow lubosće, na přikład nutřikowneho misionstwa abo Hłowneho bibliskeho towarstwa. Nimo tu naspomjnych wuknješe pak hišće cyľe řjad dalšich abo lokalnych funkcijow, wšo dohromady je jich jeho džowka Hanka na 30 naličila.

Bóle w poslednich lětach swojeho zastojnstwa wěnowaše so Domaška nje-snadnemu nadawkej, nowe serbske spěwarske za wudaće přihotować. Konsistorstwo bě sej za serbske kaž za němske spěwarske žadało wužiwanje lačonskich pismikow město dotalnych šwabachskich. Při tutej skladnosći so serbske kěrluše tež rěčnje a metrisce zredi-gowachu, njerjane germanizmy so wotstronichu, a wšelake kěrluše so scyľa wurisachu.

Nimo wobšěrných jednanjow ze stat-

nymi a cyrkwinskimi wyšnosćemi je so Domaška w tutej naležnosći někotre léta nimale kóždu pónđzlu dopoľdnja ze sobustawami wotpowědneje komisije zešoľ, je z nimi wuradžowaľ a džěľaľ. Korektury zestajenyh tekstow dyrbjachu so přeco jara chwattnje čitać, husto přez njedželu; džowka Hanka je wjele při tym pomhaľa.

Bě móhrjec kaž maľa mjezybilanca w skutkowanju Morica Domaški, hdyž tutón 3. měrca 1918 swój 25lětny ordina-ciski jubilej woswjeći. Hižo tehdy jewješe so jeho wulka nahladnosć a wob-lubowanosć. Hačkuli bě sej wón wuraz-nje praľ, zo njeby so jemu ničo dariľo, bě wosada tola 1 700 hriwnow nahroma-džiľa. Jubilar postaji, zo maja so tute pjenjezy za někajki skutk lubosće wu-dać.

Budestečanske serbske towarstwo „Lubin“ wotmě k tutej skladnosći swjędzěnsku zhromadžiznu. Přitomni běchu na njej nimo wězo předsydy Jana Hajny ze Spłóska tež Arnošt Muka, Arnošt Bart, Marko Smoler, Matej Urban a hišće katolski farar Pawoľ Soľta z Haj-nic, kotryž chwalobnje wuzbėhowaše tu-dyše přecelske zhromadne žiwjenje wo-beju konfesijow. Hrončowane zbož-o-přeće bě Njeswačanski farar Jan Waľtar připósłaľ.

Druha tajka mjezybilanca bě jubilej 25lětneho skutkowanja fararja Domaški w Budesčanskej wosadze. Towarstwo „Lubin“ wotmě 5. decembra 1927 swja-točne posedženje. Jubilar bě tež tónkróć prosyľ, wzdać so wobobinskich darow. Tuž jeho 16 wosadnych towarstwow na druhe wašnje z darami wzjeseli. Nimoměry bohaće pak to scini towarstwo „Lubin“, kiž kupi za chětro drohe pje-njezy rjane fijaľkowe wudžěce na woľ-tar, klětku a maľu klětku.

Jako čestni hosćo běchu přišli farar Gustaw Mjerwa z Bukey, justicny rada dr. Arnošt Hermann z Budyšina a ka-tolski farar Jan Cyž z Hajnic. Mjerwa měješe přednošk, dr. Hermann spomi-naše na džěľo jubilara w Maćicy, a Jan Cyž zaso chwaleše w žohnowaných slo-wach bratrowsku přezjednosć, kiž tu mjez wěrywuznaćomaj stajnje bě a je a wostanje. (Pokročowanje slěduje.)

Přispomjenčko

Druhdy so někotři prašeja: Čehodla naša cyrkej tež džěći wukřćije? Wone njemóžeja so tola za wěru do našeho Zbožnika Jězusa Chrystusa hišće roz-sudzić.

K tomu ma so prajić: Hižo pola přě-nich křesćanow su so džěći wukřćili. Tak čitamy na přikład w japoštoľskich skutkach (16,33) wo jastniku w Filippi-

skej, zo da so „krčić a wšitcy či jeho“. Za nich běše samozrozumliwje, zo tež džěci Chrystusej slušeja. Prjedy hač naše husto tak chabłace a slabe „haj“ Bohu prajimy, praji Bóh swoje „haj“ nam. To so wosebje w krčenicu poka- zuje. A hdzy dorosćeni, kiž njesu jako džěco sakrament swjateje krčenicu dó- stali, krčenicu požadaja a dóstanu, tak tola plaći, zo je Bože „haj“ nam wjetše hač naše „haj“ jemu. Tohodla potajkim wukrčijemy džěci a wučimy, zo tón, kiž je so jako džěco wukrčil, njetrjeba ničo wjac hač swoje „haj“ Bohu prajić.

A.

Bože služby w serbsčinje hišće we 18. lětstotku w Nowym Měsće pola Sebnycy

W „Nowej cyrkwinskej galeriji“ roz- prawja zwónik Emil Häntzschel na stro- nomaj 933 a 934:

„W diakonaće chowaše so w prje- dawšim času tež drjewjany wobraz Ma- rije, kotryž steješe w katolskim času na wołtarju swj. Borbory, darjenym z domu Burkersdorf, a jemu připisachu so dzi- wotworne mocy. Po přewjedženju re- formacije wotstroni so wobraz a cho- waše so kaž prajene w diakonaće; do- kelž pak polěkowaše hišće přiwerje, zniči jón diakonus Göttinger. K tutomu wobrazej putnikowachu samo zдалoka, a diakonus měješe tež hišće po refor- maciji a samo daloko do 19. lětstotka lětny wotewardk na tudomnišu komor- nistwowu kasu wotedać. Dokelž mje- nujcy, tak so powěda, putnicy při pře- přerženju Lobja we Wendischfahre pola Šandawy plaćić njetrjebachu, plaćachu so wot jow lětnje 21 gr. za rańše kemše. Tute putnikowanja přinjesechu tu př- stajenym měšnikom wulke dochody.“

Wěrnosc tajkich kemšow dopokazuja nimo toho zapiski w farskim archiwje chowanej „Dospołnej cyrkwinej knize“ z lěta 1692, w kotrež su kemšace hrona, kěrluš a pačerje wotčišćane.

W tutej cyrkwinej knize je tehdom- niši farar za serbske kemše někotre li- turgiske hlowne džěle serbsce zapisał, a to Wótčenaš, słowa Božeho wotkazanja, džakne modlitwy po wotkazanju a tež wěrowanski formular.

M.

Jan Awgust Měrćink Wumóženje (pokročowanje)

Na swojej strašnej jězbje wumóžichu so Měrćink a jeho towaršojo někotre razy na dziwne wašnje. Husćišo zamjerzny lódz na měsacy w ložde. Dru- hdy wupadaše tak, zo rozmlěja lodowcy Investigatora w přichodnym wokomiku. Kapitan Mc Clure pomjenowa tajke městno wumóženja Bay of Mercy, štož rěka Zaliw miłosće. Wobsadka Investi- gatora pak by tohorunja zahyněla, hdyž njebj jim britiska admiralita wot Atlan- tika sem ekspediciju napřečo pósłala, kotrejež lóžde Měrćinka a jeho towar- šow po napinacym pochodže ze sanjami přez lód skónčnje přiwzachu. Investigator a pozdžišo tež štyri wot pjeć wu- móženskich lóždow dyrbjachu so w lo- dže zawostajić. Mjeztym pomjeńšena wobsadka Investigatora wróci so na pja- tej lóždi Northstar, štož rěka Sewjerna hwězda, do Jendželskeje. Dwě dalšej lóždi wróčištej so z wobsadkami šty- rjoch w ložde zawostajenych lóždow domoj.

Móžnosće misionarskeho skutkowanja na morju

Na morju zaběraše so Měrćink praw- dlownje z jendželščinu a eskimowščinu. Jenož w přérnim léce pučowanja 1850 pak so jemu poradzi, hdys a hdys zwiski z Eskimowcami nawjazac. Woni sydla- chu jenož jara porědko při pobrjohu Se- wjernej Ameriki. Na jeho prašenja za dońtom Franklina njemóžachu wotmoł- wić. W l. 1854 zetka so hišće raz z Eski- mowcami, tola při tutym krótkim zet- kanju njeporadzi so Měrćinkej, swój misionarski nadawk spjelnić. Jemu zwos- ta jenož na přeco „stysk za Eskimow- cami“.

Na dolhej jězbje pak móžeše sej Měr- ćink dowěru kapitana a jeho mustwa dobyć. Wón staraše so wo chorych a mrějacych a čitaše z někotrymi, kotřiž jeho w kajuće wopytowachu, praw- dlownje w Swjatym pismje a rozmoł- wješe so z nimi wo tutej tekstach. Wo- sebje wjele rozmołwow wo wěrje wje- džeše z kapitanom, kiž anglikanskej cyrkwi přistušeše. Přez Měrćinkowe měrne skutkowanje a přez nuzu na jěz- bje dósta wobsadka Investigatora swój- ski raz a jej prajachu po nawróće ha- njejo „pietistiske mustwo“. Wjetšina namórnikow bě so ewangelijej přiwo- bročila, štož so na jich žiwjenje wu- skutkowa.

Nawrót a misionarske skutkowanje w Južnej Africe — wotpočink a smjeré w Małym Wjelkowje

Po swojim nawróće by Měrćink naj- radšo zaso jako misionar do Labradora šol. Tola jeho strowosć bě wot strachow a nuzy tak počerpjeła, zo njebě za ar- ktisku a tropisku klimu wjac kmany. Tuž poda so najprjedy do službow bra- trowskeje wosady w Europje, doniž nje- powołaču jeho 1856 do misionstwa do Južnej Afriki. Tam skutkowaše w Kap- stadě, Elimje a Gnadenthalu. Před wot- pučowanjom woženi so w Ochranowje z wučerku Clementinu Augustu rodž. Erleben, kotraž steješe jemu wotnětku jako towarška a sobudžeľačerka poboku.

1869 wróčištaj so na wotpočink do Małego Wjelkowa, hdžež zemrě Clemen- tina hišće w samsnym léce. Jan Awgust Měrćink woteńdze na prawdu Božu 30. měrca 1875. Jeho row je džens hišće na kěrchowje w Małym Wjelkowje wi- džec.

Štož chce so dokładnišo z Měrćinko- wym žiwjenjom a skutkowanjom zabě- rać, tomu so doporuča lektura jeho pu- čowanskeho dženika wo ekspediciji do Sewjerneho polarneho morja w l. 1850/ 1854, kotryž dočičša so hižo w l. 1855 w nakładnistwje bratrowskeje kniharnje w Gnadawje.

POWĚŠĆE

Bukecy: Z julija tutoho lěta sem je Bukečanska wosada bjez fararja. Po wo- som lětach skutkowanja w Bukecach je farar Taesler přewzał farske městno w Berthelsdorfje, w susodstwje Ochra- nowa. Zastupnistwo nad Bukecami je za čas wakancy přewzał farar Philipp z Barta. Serbja Bukečanskeje wosady bychu rady widželi, hdy bychu Serba jako noweho fararja dóstali.

Wóspork/Kotecy: Swoju ordinaciju swječeše njezdělu, 2. awgusta, we Wó- sporčan cyrkwi wikar Christoph Pyka, pochadžacy z Biskopje. Zdobom powoła

so wón za fararja Wósporčanskeje a Ko- tečanskeje wosady. Wobě wosadze so wjeselitej, zo je so farske městno, po tym zo je farar Weismann so loni do Drježdžan přesydlil, tak spěšnje znowa wobsadziło. T. M.

Hrodzišćo: Na julijskich serbskich kemšach mějachmy tu njewšedneju kemšerjow, knjeza Donald Singletona a jeho mandželsku z USA. Knjez Single- ton je slawist a přebywaše něšto mēsa- cow w našim kraju, zo by serbsce wuk- nył. Wobknježeše serbsčinu tak derje, zo móžachmy so po kemšach z nim w našej mačernej rěči rozmołwjeć. Po swojim nawróće do USA budže knjez Singleton na Yale-uniwěrseje w New Haven před studentami slawistiki tež wo serbsčinje přednošować.

Naše nowiny a časopisy před 100 lětami

Z Nowych Bobolc

Lětsa smy krutu zymu, zymne nalěčo a jara mokru meju měli. Tež započatk lěca bě wjedro často dosć chłodne. Tole wobstajne zymne wjedro, přewodžene z mokrotu, plodowym štomam hojilo njeje. Štomy drje su zwjetša rjenje kčěle, tola plody, kotrež lubjachu, su wuwostale. Duž je čim dziwnišo a čim wjetša žadnosć, hdzyž lětsa jedyn štom dwójce kčěje a jeho plody dwójce dozrawja. W zahradže tudomneho žiwno- sčerja Bjenady tajki štom, jena wišer, steji; z njeje su tele dny hižo druhi króč w tutym léce zrate wišnje šćipač móhli.

Serbske Nowiny, sobotu
22. oktobra 1887

SERBSKE BOŽE SŁUŽBY

4. 10. — 16. njezděla po Swjatej trojicy
Budyšin-Michałska: 9.00 hodž. kemše (Albert)
Budestecy: 10.00 hodž. kemše z Božim wotkazanjom (Albert)
11. 10. — 17. njezděla po Swjatej trojicy
Hođizj: 10.00 hodž. kemše z Božim wotkazanjom (G. Lazar)
18. 10. — 18. njezděla po Swjatej trojicy
Hrodzišćo: 10.00 hodž. kemše (Malink)
Poršicy: 8.30 hodž. kemše z Božim wotkazanjom (Malink)
25. 10. — 19. njezděla po Swjatej trojicy
Njeswačidlo: 8.30 hodž. kemše (J. Lazar)
26. 10. — kermušna pónđzela
Bukecy: 9.00 hodž. kemše (G. Lazar)
1. 11. — 20. njezděla po Swjatej trojicy
Budyšin-Michałska: 9.00 hodž. kemše (Albert)
Budestecy: 14.00 hodž. kemše (Wirth)
Minakał: 8.30 hodž. kemše (Feustel)
Rakecy: 9.30 hodž. kemše z Božim wotkazanjom (J. Lazar)

Pomhaj Bóh, časopis ewangelskich Serbow. Rjaduje Konwent serbskich ewangelskich duchownych. — Ludowe nakładnistwo Domowina, Budyšin, Sukełska 27. Redaktor: sup. Siegfried Albert, Serbski kěrchow, Budyšin, 8600, tel. 42201. Ekspedicija: farar G. Lazar, Kirchweg 3, Bukecy (Hochkirch), 8601. — Lic. č. 417 Nowinarskeho zarjada pola předsydy Mini- sterkeje rady NDR. — Čišeć: Nowa Doba, čišćernja Domowiny w Budyšinje (III-4-9-1815). — Wuchadza jónkróć za mēšac. Přinoški a dary na konto: Sorbische evangelische Super- intendentur Bautzen, Sp. Bautzen 4962-30-110 — Index-Nummer 32921